СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 227. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 30-го вересня 1939. No. 227. Jersey City, N. J., Saturday, September 30, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТСЬКИЙ КОМІТЕТ УХВАЛИВ „КУПИ Й ЗАБЕРИ" ЗАКОНОПРОЄКТ

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет заграничних справ після дискусії більшостю голосів ухвалив зміну теперішнього невтральностевого закону й заступлення його новим, що дозволяв би воюючим краям купувати за готівку в Америці все, навіть зброю й амуніцію, але під умовою, що вони самі ті продукти звідси заберуть. За зміну голосували 16 сенаторів, проти 7. Тепер той проект піддано під загальну дискусію сенату. Сподіваються, що він там легко не перейде, а зустріне гострий спротив.

ГЕМИЛТОН ПРОТИ ПОНЕХАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ТЕРТЬ.

НЮ ЙОРК.— Джан Гемилтон, голова національного комітету Республиканської Партії, заявив, що хоч президент закликає обі партії до згоди і до припинення критики та політичних „сварів", то проте до того не можна допустити. Бо в той спосіб усяке політичне життя в нутрі Америки погасне, а всю увагу будуть люди звертати на те, що діється за границею. Тимчасом ми маємо в Америці так багато власних проблем до полагодження, що більше уваги повинні звертати на внутрішнє життя. Шляхом політичних дискусій і політичної критики ми те життя оживимо, розвяжемо ріжні пекучі проблеми й усунемо наші недомагання. Саме на передодні наступаючих президентських виборів не можна занехувати політичних терть, а треба зо всім вийти на верх, перед нарід, говорив Гемилтон.

КАНАДА ПІД КОНВОЯМИ ПОСИЛАЄ ЛАДУНКИ ДО ЕВРОПИ.

ОТАВА. — При співпраці анґлійської адміралітії канадійський уряд зорґанізував доставу продуктів для Анґлії під охороною так званих „конвоїв". З Монтреалу відїхала перша така валка, що складалася з 16 торговельних кораблів, наладованих пшеницею, залізом і ріжними машинами, під охороною военних кораблів. Та валка заїхала вже щасливо до анґлійських портів.

БОЯТЬСЯ В АМЕРИЦІ НАПАДУ НІМЕЧЧИНИ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії Ґелопа подало до відома, що серед переслуханих їхніми аґентами людей 63 відсотки висказали обаву, що на випадок перемоги Німеччини над Анґлією і Францією Німеччина заатакує також Америку. Лише 37 відсотків висказалось проти такої можливости.

ВИБІР НОВОГО КОМАНДАНТА ЛЕҐІОНУ.

ШІКАҐО. — Конвенція американського леґіону вибрала нового національного команданта, Реймонада Келія з Шікаґа. Перебираючи свій уряд, новий командант висказав надію, що конґрес і уряд зроблять усе, щоб не допустити Америки до війни. Він також натаврував комуністичну партію Америки і націстичний Бунд та домагався розвязання тих двох орґанізацій.

ДОПИТ О. РЕВЮКА ПЕРЕД КОМІТЕТОМ ДАЄСА

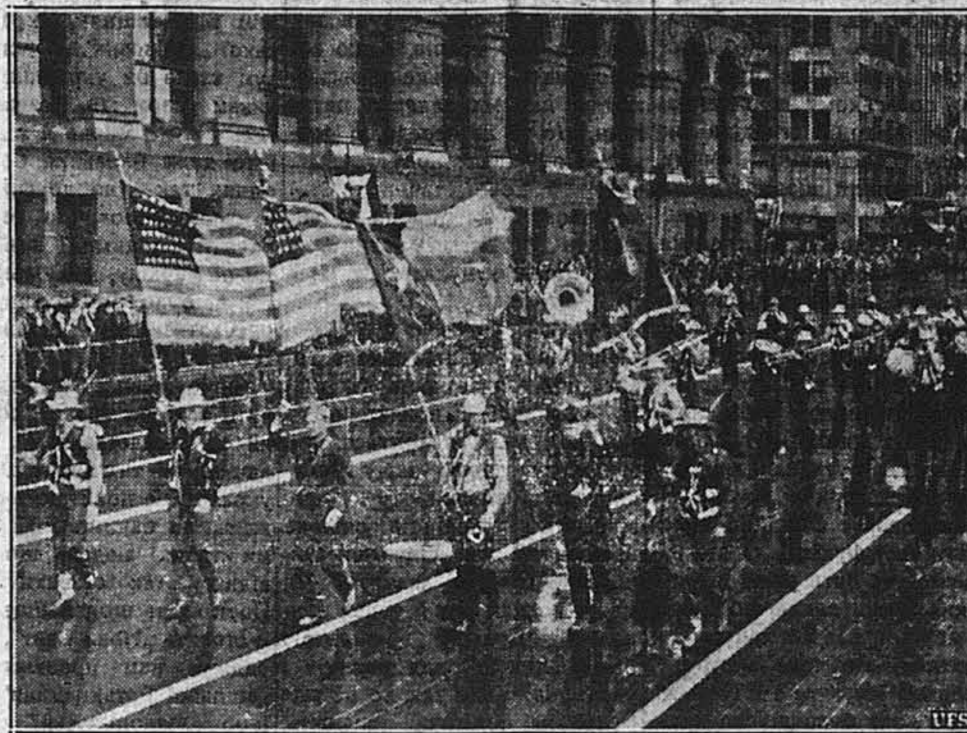
ВАШИНҐТОН. — Перед конґресовим комітетом для неамериканських акцій під проводом конґресмена Даєса візвано Омеляна Ревюка, предсідника Обєднання Українських Орґанізацій і управителя „Свободи".

Переслуханий під присягою свідок признав, що серед української імiґрації в Америці є орґанізації, які не погоджуються з демократичними засадами: крім невпливової ґрупи комуністів є невелика ґрупа гетьманців, що стоять за встановлення дідичної монархії, та ґрупа націоналістична, що в своїм офіціяльнім орґані проголосила, що вона на своїм конґресі в 1938. році ухвалила між іншим резолюцію, що українська держава має бути збудована на засадах авторитаризму й вождівства. Проводи обох останніх ґруп знаходяться в Німеччині й кожна з них має орґанізації симпатиків, розкинені по ріжних краях, де живе українська імiґрація.

Свідок представляв, що обі ґрупи мали все в Америці малі впливи, бо на 800,000 осіб українського роду ні одна з них не мала мабуть більше, як 2,000 членів. Внаслідок останніх подій в Европі їх впливи ще більше зменшилися й маса української імiґрації певно осталася не діткнена антидемократичною пропаґандою.

Дослідники комітету предложили комітетові цілі купи українських і неукраїнських часописів з перекладами відповідних статтей і казали свідкові признавати, чи переклад їх анґлійською мовою є вірний.

Конґресовий комітет для неамериканських акцій рішив передати акти, зібрані в цій справі, для дальшого розсліду департаментам судівництва й стейту.

ЛЕҐІОН НА СОНЦІ.

Приблизно 100,000 членів Американського Леґіону маширували у конвенційній параді. На світлині бачимо тексанців, з котрих деякі убрані в костюми пограничних реґіонів.

ФОРМУВАННЯ „ВІҐІЛЯНТІВ".

НЮ ЙОРК. — Повітовий шериф Манґано заявив, що в Бруклині почали творитися відділи „віґілянтів", себто відділи цивільних громадян, яких завданням буде наглядати, чи де в їх околиці не веде хто переворотної акції. Манґано водночас зазначив, що, виконуючи свої обовязки, „віґілянти" не повинні робити помилок і доносити на таких людей, що в нічому не винуваті.

НЕ ПУСКАЮТЬ ДО СЕБЕ ПОЛЬСЬКИХ УТІКАЧІВ

БУДАПЕШТ. — Серед 20,000 польських утікачів панує велике обурення на Францію й Анґлію за те, що не дозволяють їм виїхати до їх країв. Навіть заносилося на польські демонстрації проти Франції й Анґлії, які одначе здушила румунська влада. Румунський уряд не дозволив рушитися з місця навіть польському міністрові заграничних справ, Бекові. Йому не можна змінити місце призначеного йому побуту. Не вільно навіть польським міністрам, що розкинені по ріжних місцях, бути з собою у звязку. Польське золото і ваґони з дорогоцінностями, що їх вивезено з Польщі, забрала румунська влада на переховок.

ҐЕНЕРАЛ СІКОРСЬКИЙ ЗНОВУ НА ОВИДІ

ПАРИЖ. — Проголошено ґен. Володимира Сікорського начальним командантом польського Леґіону в Франції. Уже розпочато вербунок. До Леґіону мають зголоситись усі поляки, що живуть у Франції, у віці від 17 до 45 років. Сікорський має бути близьким приятелем французького ґен. Гамеліна, що тепер стоїть на чолі союзної армії на західнім фронті. Ґен. Сікорський розпочав свою військову карієру в польських леґіонах підчас минулої світової війни. Він воював з українцями в Галичині в 1919 році, а свого часу був командантом у Львові. Та попав у Пілсудського в неласку і його усунено з того становища в 1926 р. Потім віддався писанню на військові теми.

ПОКИЩО НЕ БУДЕ КОЛХОЗІВ

МОСКВА. — Повідомляють, що покищо Совєти не будуть уводити колхозів на занятих західньо-українських і білоруських землях.

СОВЄТИ ДАЛІ МОБІЛІЗУЮТЬ, АЛЕ ПРОТИ КОГО?

БЕРЛІН. — Німці знають, що Совєти далі збільшують ряди своєї армії. Дальша мобілізація ведеться в тайні. І це заставляє німців питати: проти кого ведеться та мобілізація? Та на це покищо відповіди нема. Принаймні нема для тих, що не знають тайн теперішньої дипльоматії, як совєтської так і німецької.

ПОГОЛОСКИ ПРО ФОНДИ НІМЕЦЬКИХ ПРОВІДНИКІВ.

ЛОНДОН. — Анґлійська преса далі розписується широко про грубі міліони долярів, що є зложені в заграничних банках до розпорядимости таких націстичних провідників як Ґерінґ, Гес, Гімлер, Ґебельс, Рібентроп і інші. Це мало би бути „забезпечення на всякий випадок". У Німеччині відповідають, що це все „анґлійські брехні". А в Анґлії подають точно контові витяги з тих банків, у яких ті гроші ніби зложені.

ВАТИКАН ЗА ЗАМИРЕННЯ

РИМ. — Лякаючись поширення в Европі комуністичної пошести, Ватикан напружує всі свої дипльоматичні сили, щоб таки довести теперішню війну в Европі до кінця. В тому напрямі, як кажуть, Ватикан тісно працює з Мусолінієм. Папа і Мусоліні голосять, щоб миритись на тій підставі, щоби Польща повстала тільки на чисто польських землях.

НЕ ХОЧУТЬ СИДІТИ РАЗОМ З КОМУНІСТАМИ

ПАРИЖ. — У Франції поширюється страшна ненависть до комуністів. Як відомо, комуніститичну партію розвязано. Порозвязувано й комуністичні орґанізації. А тепер виявляється, що навіть у парляменті, в комісіях, не хочуть посли сидіти разом з тими послами, що є комуністами. По цілій Франції шукаю комуністів і їхніх орґанізацій, у яких переводять труси.

РОЗБИЛИ МІТІНҐ КОМУНІСТІВ.

Якою симпатією тішаться комуністи в деяких околицях Алберти, свідчить подія, яка скоїлась у дистрикті Фалгер. В неділю рано, 20. серпня, скликано в Джірувил комуністичний мітінґ. Мав на нім промовляти один з комуністичних провідників, МкФерсон. Одначе розярена юрба, зложена з яких 150 осіб, розбила мітінґ і не дала прийти МкФерсонові до слова та примусила його як стій забиратися з міста.

ЯК АЛБЕРТІЙСЬКІ ФРАНЦУЗИ ПОВИТАЛИ БОЛЬШЕВИКІВ.

До містечка Фалер, в Алберті, приїхав одної неділі комуністичний аґітатор з Едмонтону й хотів промовляти в місцевій салі. Як тільки появився він на сцені, коло 150 присутніх осіб привитали його гнилими яйцями, а опісля викинули не тільки з салі, але й прогнали з міста того большевицького аґента, на імя МкФерсон.

НЕ БУДЕ НІЯКОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, КАЖУТЬ СОВЄТИ І НІМЕЧЧИНА

ЛОНДОН. — Московське радіо подало офіційне повідомлення про згоду між Совєтами і Німеччиною в справі Польщі. Згоду підписано в Москві. Згідно з нею не має бути ніякої польської держави. В згоді вирішено також поділ Польщі між Совєтами і Німеччиною.

НІМЕЧЧИНА ГОСПОДАРЮЄ.

БЕРЛІН. — Варшава піддалась. І піддалась остання твердиня Модлін. Значить, увесь польський опір зліквідований. Так глядить на справу німецький уряд, зазначуючи, що вже зачато переводити реорґанізацію польських земель і підготову до того, щоб усюди приступлено негайно до зборів з поля і зимових засівів.

НІМЕЦЬКЕ ВІЙСЬКО ДУМАЄ ПРО РОЗРАХУНОК ІЗ СОВЄТАМИ.

БЕРЛІН. — Американський кореспондент, що обїжджає заняту німцями Польщу в товаристві німецьких официрів, стверджує, що населення вже так якби погодилося з німецькою окупацією і всюди видно спокій. Кореспондент поясняє це тим, що населення таки воліє німецьку окупацію, ніж совєтську. Та найцікавіше те, що говорять між собою официри. Вони, каже кореспондент, певні, що з Польщею не буде більше клопоту. Але зате перед німецьким військом стоїть тепер далеко важніше завдання: розрахунок із Совєтами. А до цього, кажуть офіцири, мусить прийти.

ГОСТЯТЬ РІБЕНТРОПА З ВЕЛИКОЮ ПОМПОЮ.

МОСКВА. — Американський кореспондент описує, що Совєти влаштували в честь німецького міністра закордонних справ, Рібентропа, величезний бенкет, у якому взяв участь сам Сталін, що є в Совєтах надзвичайною подією. Підчас бенкету був, як подає кореспондент, надзвичайно сердечний настрій, а бесіди, які виголошувано, були теплі й підкреслювали бажання Совєтів і Німеччини бути в тісній кооперації й у дружніх сусідських відносинах. По бенкеті, в якім взяли участь найвищі совєтські достойники, а між ними, як подає кореспондент і два жиди, Каганович і Лозовський, пішов німецький міністер до театру, щоби почути оперу.

НЕМА ПОТРЕБИ ДАЛІ ВОЮВАТИ.

ЛОНДОН. — Совєти і Німеччина ствердили на своїх нарадах у Москві, що Польща зліквідована і тому нема вже чого воювати. Та як Англія і Франція не захочуть узяти цього під увагу і будуть далі воювати, то на них впаде відповідальність за дальше ведення війни. Совєти і Німеччина дали водночас до пізнання, що у випадку дальшої війни вони будуть „один одного радитись". Далі доносять, що Совєти і Німеччина задумують скликати свого роду „мирову конференцію", на яку покличуть можливо когось із невтральних — Італію або Злучені Держави.

ЗАГАДКОВЕ ПОСТУПОВАННЯ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН. — З німецько-совєтських відносин виходить, що таки Німеччина уступає Совєтам на кожному кроці. Наприклад підкреслюють те, що німці не булиб зреклися галицьких нафтових теренів, Дрогобича і Борислава, але зробили це під натиском Совєтів. Таксамо під натиском забираються тепер з таких територій, які вони бажалиб мати у своїм заряді. Тепер навіть кажуть, що й саму Варшаву німці готові віддати Сталінові, як він того забажає. Натяки на те вже є, а виправдується цей евентуальний крок тим, що ніби в Варшаві є 300,000 жидів, яких Гітлер не бажав би мати.

ЕСТОНІЯ ПІД „ОХОРОНОЮ" СОВЄТІВ.

ТАЛІН (Естонія). — В часі, коли в Москві велися переговори між Сталіном, Молотовом і Рібентропом, відбувались драматичні сцени, звязані з дальшою долею невеличкої Естонії. Ті сцени це були розмови, які велись між естонським міністром заграничних справ, Селтером, і совєтським премієром Молотовом. Властиво це не були розмови, а тільки диктат з боку Совєтів, проти якого протестував Селтер, але безуспішно. Наслідком того заключено між Совєтами й Естонією 10-літній договір, яким Совєти зобовязались дати Естонії повну військову допомогу на випадок, якби її хтось напав. Та так є, що Естонія боїться тільки одного нападу — з боку Совєтів. Совєти дістали контролю над естонською пристанею Палдіскі й естонськими островами Езель і Даґо. А також мають право тримати на естонській території 25,000 совєтського війська. Зате має Естонія дістати торговельні привилеї. Як сказано, цей договір є нічим іншим, а тільки совєтським диктатом і капітуляцією з боку безборонної Естонії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912 AND MARCH 3, 1933.

Of "Svoboda", Ukrainian Daily newspaper published DAILY at Jersey City, N. J., for October 1, 1939.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and County aforesaid, personally appeared Emil Revyuk, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Manager of the "Svoboda", and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, embodied in Section 537, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business manager are: Publisher: Ukrainian Press & Book Co., Inc., 83 Grand St., Jersey City, N. J. Editor: Luke Myshuha, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Managing Editor: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J. Business Manager: Emil Revyuk, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owners are: Ukrainian Press & Book Co., Inc., Dr. Luke Myshuha, President, 83 Grand St., Jersey City, N. J., Emil Revyuk, Secretary-Treasurer, 83 Grand St., Jersey City, N. J., Joseph Stetkewicz, Vice-President, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: Nicholas Muraszko, (Trustee) 190 Van Nostrand, Jersey City, N. J.

5. That the average number of copies of each issue if this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscription during the twelve months preceding the date shown above is 13,687 per each issue.

EMIL REVYUK, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 23rd day of September, 1939.
WALTER STASIG, Notary Public
(May commission expires May 2, 1944).

ВИПЛИВАЄ НА ЧИСТУ ВОДУ

Український нарід ніколи, навіть у найтяжчих хвилинах, не покидав надії на те, що його слушна й чиста справа знайде згодом відчуття і зрозуміння в широкому світі. Заводився він часто у тих своїх надіях і сподіваннях, але проте таки вірив далі. А тут в Америці ми були певні, що коли тільки американський нарід пізнає правдиву суть української справи, він також стане по стороні українського народу і його змагань до визволення і створення незалежної української держави.

У сьогоднішнім числі містимо статті, надіслані нам нашими людьми з Філядельфії й Вашингтону, в яких обговорюється українську справу. Вартує того, щоб кожний з читачів прочитав ті статті дуже докладно, а, прочитавши їх, побачить, що є величезний поступ в американській пресі щодо її відношення до української справи.

Вашингтонська ґазета виразно підкреслює, що не буде спокою в Европі, коли не буде розвязана українська справа, коли не буде обеднання українських земель в одній соборній, незалежній українській державі, як це бажав осягнути тому 230 років славний український гетьман Іван Мазепа. Це мусить статись тепер, і то хочби тільки в інтересі самої Европи, бо Велика Україна як самостійна держава збалянсує Европу, розмежовуючи й ослаблюючи дві потуги: московську і німецьку.

Філядельфійська американська ґазета звертає увагу на те, що жде західньо-українські землі під Совєтами від червоного терору, від якого стільки натерпілась Велика Україна. Але, підкреслює ця ґазета, загарбання Сталіном західньо-українських земель звернуло відразу увагу цілого світу на українську справу. При цьому важне те, що вже є відоме, а це те, що український нарід ненавидить большевицьке ярмо та що большевизм не відповідає вільному українському духові. Це знає добре червона Москва і тому так жорстоко „очищує" Україну з „націоналістичних ухилів".

Звертаючи увагу на такі питання в американській пресі, не думаємо тим чином привязувати до цього якусь особливу вагу. Не хочемо тим казати, що наша справа стоїть дуже добре в світі й тут в Америці, та що вільна й незалежна Україна вже близько нас. Але згадуємо за ті статті для заохоти, на те, щоб наш загал давав далі ще більшу допомогу визвольним змаганням наших рідних в Европі та доложив іще більших зусиль у справі освідомлювання американського світу і урядових чинників щодо слушности і ваги української справи. Робім це далі з подвоєними силами, спільно й згідливо. Допомагаймо далі нашим скромним вкладом виплисти українській справі на верх у своїм правдивім, чистім виді: свого боронимо, а чужого не бажаємо. І радіймо, що при наших змаганнях стоїть тепер в Америці вже й велика маса американської молоді, що є з української крови, що відчуває по американськи і тому саме боронить слушности української справи.

НА АДРЕСУ ПОЛЯКІВ

Нюйорський „Нови Свят" помістив у числі з 27. вересня б. р. редакційну статтю п. з. „Под адресем украінцув", яка в перекладі українською мовою звучить ось так:

„Українська справа опинилася в кривавій точці. Приблизно рік українські провідники дурили себе і своїх рідних, що одинокою опорою великої України є Адольф Гітлер, шляхотний речник вільности гноблених. Обіцянки були очевидні: боротьба з комунізмом і визволення українців зпід московського й польського ярма. Сильна рука Гітлера мала спершу визволити Малопольску, а вільні українці з Малопольски подалиб руку українцям у Росії і так створилиб Велику Україну з 40,000,000 мешканців під опікунчими крилами Гітлера. Повірили. Перенесли ввесь свій „вивротовий" і пропаґандний апарат до Берліну, де, як ті хлопці на шахівниці Гітлера, тупцювали до музики канцлера. А коли прийшов час розгри, Гітлер вдарив ножем у плечі Україні, продав її разом з „кістьми" Сталінові, що на московський лад рішив остаточно скінчити з мріями про незалежну Україну. Сьогодні мстяться ті помилки на українцях, що зазнають під Советами тої самої долі що й поляки. Такі є історичні трагедії. Польсько - українське співжиття піде в іншому напрямі. Українці й поляки, будучи в московській неволі, не зложать зброї, ні надії, а будуть далі боротись — тим разом рамя в рамя, навчені досвідом, що собі рідніщі, ніж думали. Знову доля українців і поляків злучилася в одно і знову піде спільна боротьба, поки не засвітає краще завтра. Думаємо, що тепер пора, щоби поляки й українці в Америці зблизились і разом обговорювали справи спільної Батьківщини".

I.

Не місце тут розбирати українсько-польську проблему. На цю тему виписали українські часописи не стирти, а гори паперу. На ту тему написала „Свобода" впродовж свого 46-літнього існування стільки, що з тих писань, якщоб їх видати книжками, можнаб мати цілу бібліотеку. І все те, коли мова про поляків, на вітер. „Свобода" постійно доказувала історичними і новими фактами, що Польща копає собі гріб уже самими тільки „пацифікаціями" і їм подібними дикунствами. І чи могла не завалитись держава, в якій навіть на кілька днів перед її цілковитою катастрофою день за днем завалювала тюрми українськими священиками за те, що вони вписували імена українських селян по українськи, а не в польським „бржменю"? Чи могла вдержатись така держава, де, як доносять останні українські газети, навіть суди стали такими украіножерними, що перед самим упадком держави при відкликах від присуду першої судової інстанції й високої кари, накладали на українців підчас апеляції ще більшу кару, а то й подвійну. І то за співання українських патріотичних пісень, за панахиди на гробах полеглих українських жовнірів і т. п.

Щоб такої Польщі не стало, не треба було Гітлера чи Німеччини. Вона мусілаб і без Гітлера і без Німеччини скорше чи пізніше розлетітись. Це було для нас таке ясне, як сонце на небі. Тільки не було це ясне — для панівної польської верстви. І в тому трагедія польського народу. Та сама, через яку поділено Польщу і минулими разами.

II.

Ми в Америці пробували нераз заговорити до розуму американських поляків. Ми думали, що поляки покинули свою землю, головно як і українці, з нужди. І вже тому зможуть розумніше глядіти на ті порядки, а їх треба назвати шляхотськими, завдяки яким треба було і їм їхати за море шукати хліба. Та, на жаль, переконалися, що польське духовенство й польська преса не дають польському народові навіть в Америці глядіти на Польщу тверезими очима. Вшехпольський шовіністичний дух не дає і в Америці польському народові спротивитись проти таких злочинів Польщі, як загарбування українських православних церков. Поляки, щоправда, переконуються на власні очі, що в Америці можуть жити попри себе ріжні народи й з собою не воювати, що можуть бути на одній вулиці ріжні церкви ріжних віроісповідань і спокійно виконувати свої функції, та що навіть можуть бути ріжні школи, в яких учать виключно чужими мовами, але не хочуть додуматися, що таке моглоб і повинноби існувати і в Польщі, якщоб вона була дійсно культурною і дійсно демократичною державою. Поляки в Америці могли були доконати великого діла для Польщі. Вони могли були зібратись на відвагу і сказати, що „пацифікація", це не є культурний і справедливий спосіб полагоджування українсько - польського спору. Вони могли були вплинути на Польщу, що це не є справедливо, щоб стільки міліонів українців не мали свого університету. Що це є нерозумно, а навіть трагічно, щоб доводити навіть українських угодовців до того, щоб такі люди, як д-р Володимир Бачинський, кінчили самогубством, будучи одуреними польським міністром. Знову тоді, як поляки в краю дуріли і тішилися з того, як українські молодечі трупи плили Тисою, посічені мадярами, то в свободолюбній Америці поляки повинні були поставитись хоч трохи по людськи до геройської оборони Карпатської України, до тих молодих героїв, що боролися без зброї, що гинули за українську ідею. Тоді може там, де недавно обнималися мадярські й польські офіцири й радувалися, що вже „згинула" Карпатська Україна, не стояв би тепер сторож червоної Москви! Колиб в Америці поляки і польська преса відчували по американськи, тоді натаврувалиб і таке поступовання поляків, яке мало місце в Бережанах по загарбанні мадярами Карпатської України, а про що донесла львівська українська преса, перейшовши польську цензуру. Маємо тут на думці польську „процесію" з „караваном" і написом на домовині „Юж здехла Украіна" і вимогою від пароха української католицької церкви в Бережанах — відправити за „здехлу" панахиду...

Таких виявів „вищої культури" з боку „братнього" народу можна навести сотками. Кожний день, кожне число української ґазети доносило про подібні події. Коли тратили поляки голову в Польщі, то ми думали, що може хоч поляки в Америці не будуть аж так засліплені, щоб того не бачити, а обмежуватись до того, що їм подає Польська Агенція Телеграфічна чи їхній амбасадор у Варшаві. Наш нарід в Америці виходив на вулиці американських міст десятками тисяч в цілі демонстраційних протестів проти польських варварств, але для американських поляків наші факти були „брехнею", пропаґандою, веденою „за пруські марки" і більш нічим.

Ми в Америці десятками літ мучилися, щоб видвигнути справу України, щоб добитись в уряді й в американській пресі права громадянства для української назви, яку так переслідувано на наших рідних землях. Але тут не стрічали ми ніякої допомоги з боку „братнього" польського народу. Навпаки, поляки разом з москалями ревно висмівали українську назву, а про українські самостійницько - державницькі змагання то вже й не говорити. Говорили і писали про нас тою мовою, якою заговорила та польська львівська ґазета, яку ми недавно цитували, що то на передодні розвалу Польщі ще протестувала, щоб з радіової станиці в Станиславові Боже борони не виходили українські авдиції, а хіба тільки гуцульські...

III.

Як бачимо з польського голосу, що взиває нас в Америці до співпраці з поляками, то там іще далі говориться про історичну, давню нашу Галичину як „Малопольску". І далі взивається українців спільно працювати для „спульней Ойчизни". Що це значить? Чи може поляки ще й тепер уважають Польщу „спільною батьківщиною" для поляків і українців? Коли так, то це вже булаб не політична наівність, але така невілікувальна хвороба, з якої виходу нема.

Нам здається, що поляки повинні послухати хоч тепер свого найбільшого приятеля, а є ним цілком певно папа римський, що пробував ратувати Польщу перед її розгромом і пробує її ратувати тепер, попираючи створення польської буферної держави виключно тільки на чисто польських землях. Це є те все, що можуть поляки тепер дістати в найкращім випадку, а на нашу думку не дістануть більше навіть тоді, коли б аліянти осягнули перемогу. Очевидно, що це відноситься тільки до тих земель, яких загарбання Польщею не визнав навіть версайський договір, як це тепер пригадує світові Ллойд Джордж. Між ними є західно-українські землі.

Українці не мають нічого проти незалежної Польщі в її етнографічних границях. Поляки повинні бути свобідні й мати свою державу. Це їхня „Ойчизна", і такої ми їм бажаємо. Та наша Батьківщина — це Україна, і то на тих землях, де український нарід становить більшість населення. Нічого іншого не хочемо.

Москва була і є ворогом нашої Батьківщини, як і польської „Ойчизни". Простий розум казав би українцям і полякам разом іти, разом боротись і жити мирно й у дружбі, і то дуже близькій, бо як на одних так і на других чигає спільний ворог, що не бажає бачити вільними і незалежними ні Україну, ні Польщу. Але так не було, бо Польща хотіла панувати над українськими землями.

Якщо поляки в Америці схочуть так цю справу розуміти, як ми представляємо, і прилюдно з тим виступити, то українці це повитають. Але, на жаль, не бачимо між поляками таких людей, що малиб відвагу так ставити справу. Поставлять щонайвище так, як її ставить „Нови Свят", що дораджує нам працювати для „спільної Батьківщини", на те, щоб „Малопольска" осталась далі „Малопольскою" і була під Варшавою. Коли так, то шкода про це й говорити. До політичної акції — треба політичного розуму. Велика Україна — це земля з 55 міліонами населення. Це є політична комбінація, і то природня, а не штучна, яка може поставити Москві опір. При тій комбінації може вдержатись і вільна Польща, особливо, колиб Україна і Польща йшли разом. Але щоб так було, треба вже тепер уміти глядіти на великі справи з перспективи великої будучності.

Ukrainian Setlement Held Key to Peace

PRESENT CONFLICT COMPARED TO STRUGGLE WAGED BY HETMAN MAZEPPA

By Dale Winters

As the spotlight plays upon the capitals of the world, the German-Polish conflict becomes increasingly more reminiscent of the War of the North, which came to a dramatic close exactly 230 years ago this month, with the flight into Turkey of Charles XII of Sweden and his Cossack ally, Hetman Mazeppa of Ukraine.

At that time Sweden, Schleswig-Holstein, Poland and Russia were at each other's throats. Ukraine, then as now, was divided in the main by Poland and Russia. Then, even as now, the rich Ukrainian lands were pawns in the European lust for power. In the War of the North the Ukrainian people, under Hetman Mazeppa, revolted against their foreign oppressors—and lost their battle at Poltava. Out of that war Russia emerged a great power, Poland lost her independence and Ukraine was plunged into long obscurity.

Will history repeat itself? The fall of Poland is already imminent and the reports which have consistently seeped through Polish and Russian censorship disclose the steady growth of a strong Ukrainian national movement, indicating that a Ukrainian revolt is not impossible. If the Ukrainians again fall back into oblivion a potential Russo-German strength is insured. If they emerge victorious a new balance of power in Europe will have been effected. Certainly an indeendent Ukrainian state must be of the same interest to the democratic powers today as it was to Sweden 230 years ago.

A glance into the pages of history surrounding Mazeppa's revolt discloses his was a leadership as shrewd and capable as it was secret and powerful. There is no reason why it cannot repeat itself in another personage.

Ivan Stefanowitch Kolendinsky Mazeppa was as colorful a figure as his name implied. The son of a Ukrainian nobleman, he possessed all the dash and wit typical of his Cossack stock. His aristocratic bearing and diplomatic skill distinguished him at the leading courts of Europe, his winning personality won him the support of his people and his money secured for him the approval of Prince Golitsyn, then commander of Russian forces operating in Ukraine against Turkey.

When Golitsyn and Mazeppa marched at the head of a retinue of generals into Moscow to be honored by the regent Queen Sophia for battles never won they found their entry was simultaneous with the palace revolution which put Sophia into a convent and her brother Peter on the throne. The eloquent Mazeppa talked himself into being named Prince of Ukraine, Golitsyn was chained and banished to Siberja.

Back in Ukraine, Mazeppa set for himself the herculian task of planning for the rebirth of his country. He built roads, fortresses and churches. Now and then a skirmish with the Crimean Khan, who held the Ukrainian provinces of Bessarabia, Crimea and Kuban, retrieved a bit of native soil. A strong campaign against the Turks regained the north coast of the sea of Azov, and so a "window to the south."

Czar Peter was delighted, believing Mazeppa's actions were solely in the interest of Russia. Peter now wanted a "window to the north," and entered the War of the North. Even as Mazeppa put a few finishing touches to the fleeing Turks, Charles XII had already administered a severe beating to the Russians on the Baltic. Poland tottered; partly due to Swedish superior forces, artly due to chronic disagreement among her own nobility and the oppression of Ukrainian minority which would not rally to her support.

Mazeppa was now ordered to take his troops northward against Sweden. Instead, he marched his army into Poland to reunite Polish Ukraine with Russian Ukraine and proclaim an independent state. He combined forces with Charles XII and met for a showdown with the Russians at Poltava. That battle would have without a doubt spelt finish to Muscovite imperialism had not Mazeppa been betrayed by one of his own men.

Of Mazepa, Cresson in his "History of the Cossacks" wrote: "To have held for an instant the balance of power in the momentous struggle which fixed the supremacy of Russia among the 'powers of the north'; to lose by the narrowest chance a great place in history; to be remembered only as a hero of a romantic poem (Byron's 'Mazeppa'), and as the central figure of a popular opera (Tchayowsky's 'Mazeppa')—such has been the strange fate of the Cossack Hetman Mazeppa."

Indeed, as the waning summer of 1939 marks the 230th anniversary of Mazeppa's battle of Poltava against foreign domination of Ukraine, his subsequent flight into Turkey with Charles XII, and his death in exile the same year, it brings to mind how vastly different Europe's history might have been had he won that decisive battle.

Perhaps today there would have been only a modest Muscovy where Communism runs riot; perhaps only a gentle Germany where loud "Lebensraums" reverberate; perhaps a peaceful Europe where now chaos reigns.

As the present war goes on, the thought occurs that perhaps out of the ruins another Mazepa will come forward—one who would successfully create an independent Ukraine. Certainly the possibility merits consideration. A national movement as vast and united as the Ukrainian is not without powerful leadership.

Equally, it would be folly to discount the possibility of another Sweden coming forward to support Ukrainian claim to independence. It would be vain to hope that international political complexities may unravel sufficiently to hazard a guess who that nation, or nations, might be, but without a doubt it is to the interest of European peace and balance of power that a Ukrainian ethnographical state be created. Till then, there can be no lasting peace.

"THE EVENING STAR,"
Washington, D. C.,
Friday, September 22, 1939.

SHENANDOAH, PA.

ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ 98 і 446 УКР. НАРОД. СОЮЗУ

:——:——: відбудуться :——:——:

НАДЗВИЧАЙНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

В ЧЕТВЕР, 5. ЖОВТНЯ (OCTOBER 5, 1939)

в 7. годині ввечір

B ST. MICHAEL'S AUDITORIUM, CENTRE ST., WEST END HALL,

SHENANDOAH, PA.

На ці збори запрошується урядників і членів обох відділів, а також урядників з поблизьких околиць. На зборах буде присутній організатор У. Н. Союзу В. Загаєвич, а також окружний організатор С. Худинець. Вони будуть промовляти українською мовою до старших членів, а англійською до молоді в організаційних справах У. Н. Союзу. Тому побажаним є, щоби на збори прибуло якнайбільше молоді. Члени з кляси Т. повинні мати з собою свої грамоти на зборах. 227,9

ЗА ВІДДІЛИ 98 і 446: І. Чорний і П. Лесько, секретарі.

Р. О.

СЛІДАМИ СТ. ҐРАБСЬКОГО

(З журналу „Вістник", Львів, вересень 1939).

Передо мною кілька публікацій на тему Волині. Одну з їх написав п. Станислав Красицький під заголовком POLITYKA WOJEWODY JOZEFSKIEGO NA WOLYNIE W SWIETLE CYFR I FAKTOW. Автор надзвичайно щирий. В передмові зазначує, що для обєктивности оснував її на „матеріялах, зібраних у своїй подорожі по Волині з джерел польських і російських". До інших не заглядав... Читачам автор представляється як той, що „належить до молодого покоління, не обтяженого скрупулами, прекрасноадухством, лібералізмом і сентименталізмом". За мотто взяв собі слова марш. Юзефа Пілсудського: „WYBUDUJE IM KOSCIOLY I SZKOLY, NIECH KRZEWIA DUCHA POLSKIEGO NA KRESACH".

Починає автор з Галичини. Є там, правда, „національне почуття русинів". Але штучне, бо їм його прищепив щойно австрійський ґенерал-ґубернатор гр. Стадіон у 1848 році (ст. 12). І подумати, яку велику ролю в історії потрапить відіграти особистість! Не булоб на світі Стадіона, і галицькі українці й досі булиб національно неусвідомлені... Шкода, що автор не вияснює, який Стадіон видумав українців під російським пануванням. В кожнім разі вони і там звідкись узялись і навіть „кріваволися в боротьбі з большевиками" (13). Як тільки лише Стадіон видумав галицьких українців, ними зараз зацікавились аж три великі держави — Австрія, Німеччина й Росія. Це було в XIX в., а в XX в. ними зацікавилися — „Совєти, Чехія, Німеччина і Литва" (14), щоб зробити з тої фікції „знаряд своєї політики". Чи зацікавились українцями ще й Альбанія, Еквадор, Андора і Портуґалія, — про це нема відомостей у шан. автора.

Діяльність українців — на його думку — шкідлива, бо виявляється в праці „просвітніх і культурних орґанізацій", а також і кооперативних, „взірцево проваджених" (16). Трохи нижче довідуємося, що оте штучне, недавно видумане австрійським ґенералом питання, є вже „проблемою в більшім стилі" (20). Це тим дивніше, що, як показується, на Волині ще в 1918 р. взагалі „національне почуття не існувало" (23).

Це зрештою не перешкоджає дослідникові кількома сторінками нижче доводити, що волинські українці — це „темна, неусвідомлена маса" (55), але яку —— на всякий випадок — треба відукраїнізувати" (42).

Попри інші відкриття стверджує автор, що мова волинського селянина відмінна від літературної української мови (57—58). Чи мова східньопруського „бавера" є мовою Ґете, і чи вандейський „пейзан" говорить мовою Расіна — цього п. Красицький не пояснює...

Чи варт українську літературну мову запроваджувати в школах на Волині? Автор думає, що ні, і наводить на це солідний арґумент, а саме, що „це не малоб найменшого управедливлення, бо на терені Волині за російських часів були лише школи з російською мовою" (60). Цей відклик автора до державної мудрости царату — пікантний, але не припадковий. На ст. 46 він жалує, чому церква на Волині почала українізуватись і чому не лишилася „російсько-православною (64). Українізувати стан служителів вівтаря православної церкви не треба ще й тому, що волиняки — цеж „племя („щеп") без свідомости і національного відчуття" — так стоїть на ст. 71, а на 76 — читаємо, що останні роки „на Волині створили з людности, якій бракувало національного відчуття — усвідомлені українські маси"... В іншого автора такі дрібні суперечності моглиб разити, але в обговорюваній брошурі, „писаній на коліні", вони очевидно річ нормальна.

Ґеніяльно простим є проєкт автора викреслити з дійсности українців. Цею справою повинна зайнятися — статистика. Бо коли в Галичині українців видумав Стадіон, то на Волині їх видумала статистика. „Скасування в списі з 1931 р. на Волині рубрики „тутешній" побільшило значно число „українців", натомісць „затримання цеї рубрики на Поліссі дало внаслідку 62% „тутешніх" у відношенні до цілої людности поліського воєвідства" (19). Зробити отже таке саме на Волині — а тоді й десять Стадіонів можуть на голову стати, а нації з тутешніх ніякої не створять... Такий нехитрий і якийжеж інтеліґентний плян автора! Але ця брошура не булаб „написана на коліні", колиб трималася якоїсь одної концепції. Ледви автор розвязав остаточно справу з нацією „тутешніх", зваливши всю вину на статистику, як уже (ст. 87) знову говорить про „українську більшість" на Волині. Ця більшість знову виринає на ст. 91, а на ст. 87 — читаємо, що на Волині „ніде не переважає український елемент". На яких читачів розрахував свою брошуру автор, тяжко додуматися...

Що в такім, по европейськи здисциплінованім мізку, родяться ріжні концепції, — ніщо дивне. Одною з таких блискучих концепцій є те, що автор уважає волинське православя „за поганство", правда, „в умірковані кліматі"; але за „поганство" (99). Штучно прищеплювати тому „поганству" український характер автор не годиться. Коли вже має лишитись оте „поганство", запроваджене Володимиром Великим, хай уже буде московське (все московське авторові дуже імпонує)... Про це повинен памятати й Ватикан, якому теж дістається від автора за його „фальшиву орієнтацію (98). Взагалі автор радить „на землях Волині денаціоналізувати, денаціоналізувати і ще раз денаціоналізувати" (97). Цю свою формулу він для ясности повторяє на ст. 109. Крім того додає, що накреслену ним програму треба переводити „навіть за ціну псевдонімів, якими мене зрештою обкидувано: муравйовщина, аракчеївщина чи ще інакше".

На Наддніпрянщину й національний рух у ній п. Красицький має такі самі суперечні погляди, як і на інші справи. Він тої думки, що „рух той, як такий, що повстав у XIX віці, у віці расового евангелизму, розівє динамізм, без порівняння сильніший від знаних в історії (71). Тому і „саме питання повстання київської України є — як думаю — пересуджена справа, не зважаючи на переселення тисячі родин до Азії, не зважаючи на дикий терор, незалежно від студження національного запалу аж надто зимним тушом Соловок чи Сибіру" (97)... Це так з одної сторони. А з другої — інакше, з другої — „є річчю дуже імовірною, що українці, хоч стоять о небо вище від чехів, коли йде про національне відчуття, — не потраплять створити своєї державности, незалежно від жертв, посвяти і геройства" (124). Якаж є думка автора, чи та зо ст. 97, чи друга, її заперечуюча, зо ст. 124 — про це цікавий читач так і не довідається. На всякий випадок — автор тої гадки, що коли вже над Дніпром і повстане якась незалежна Україна, то треба, щоб вона „була можливо мала (116). Про федерацію з нею, „Z TA DIABLO WIELKA I BOGATA UKAINA" і чути не хоче (117).

Кінчить цю книжку несподіване признання автора, що „колиб він був українцем, інакше не поступав би, як вони" (ст. 131).

Як бачимо, арґументація не нова, колись послугувалися нею такі орґани царської Росії — як „Новоє Время", „Свет", „Кіевлянин" і т.д. Нового в обговорюванну справу вона нічого не вносить, а реферуємо її тут лише для характеристики ментальности автора. Що автор сам не дуже твердо переконаний у голошених ним теоріях, видко і з тексту його писань, і з того, що безнастанно мусить вертатись до вже (як твердить) розвязаного питання; що в сотий раз доводить, що українців ні на Волині, ані ніде на світі нема. Бо колиб він так твердо в це вірив, то по що це доводити? Чи доводить тепер хтось безнастанно, що земля є кругла? Але — для характеристики — ментальности цих авторів, повторяємо, такі писання дуже цікаві...

Деякими з них займемося в наступнім зшитку.

ОЛЬГА ЛЕПКОВА,
відома українська оперова співачка, яка прибула до Америки в лютім б. р. і відбула з повним успіхом артистичне турне по ріжних містах Канади. Пані Лепкова прибула тими днями до Злучених Держав і перебуває в Ню Йорку. В короткому часі артистка задумує дати по громадах ряд концертів для тутешніх українців.

КЛОПІТ.
Летунку Лявру Інґолс завізвано перед летунську владу, щоб вона доказала, чому їй не мається відібрати летунського дозволу. Її обвинувачують за те, що літала понад Білим Домом і розкидала летючки, противні законові.

POLISH UKRAINE

Stalin Policy Not Yet Fully Disclosed

In seizing the Ukrainian regions of Poland Stalin is following the imperialistic path of the Czars.

The Ukraine, the region in which the first Russian empire known to Western Europe developed, with its capital at Kiev, had become part of the Lithuanian-Polish kingdom while the later Great Russian power was developing at Moscow.

The Muscovites coveted this region of the earlier Empire of Kiev, and by the truce of Andrusowo in 1667 received by Polish cession the Ukrainian region east of the Dnieper. They took the major portion west of the Dnieper in the partition of Poland.

However, Eastern Galicia, which became the Ukrainian portion of the Polish republic, came into possession of Austria in the process of partition, and has remained the most important portion of Ukrainian territory not included in Russia.

Its separate existence was of enormous importance to the Ukraihian nation in its fight for the preservation of its culture and its language from Czaristic Russification. In 1876 the Imperial Russian Government prohibited the publication of any works in the Ukrainian tongue. This was enforced until the so-called Russian revolution of 1905 dealt the first great blow to Czaristic autocracy.

A City of Refuge

The University of Lemberg (Lwow), in the then Austrian Poland, became the city of refuge for Ukrainian letters during that time of stress.

Eastern Galicia struggled hard against absorption in the Polish republic at the time that state was created. It protested to the Peace Conference and to President Wilson, and an effort was made to get Congress interested. The Galician Ukrainians took up arms but were defeated.

What the Ukrainians wanted and still want is the union of all their nationals into an independent state.

Under the Czars the Ukrainians were treated as merely another variety of Russians, called Little Russians, and their language was held a mere dialect of the Muscovite Russian, whereas the Ukrainians maintained they were a distinct Slav nation with a language radically different from that of the Russian that had become the official language of the Empire of the Czars.

Red Terrorism

At the break-up of the Russian Empire the Ukrainians within it organized a separate republic, which made a treaty of peace with the Germans. Subsequently the Bolshevists created a Ukrainian Soviet Socialist Republic which is now one of the eleven main constituent republics of the Soviet Union.

But this Ukrainian republic is ruled by the totalitarian tyranny of Moscow, which is hateful to the free Ukrainian spirit. Some of the most savage of the Stalin purges were directed against the Ukrainians in high position suspected of nationalistic leanings.

Stalin seems bent on setting up an autonomous Polish Ukraine. Whether he plans later to unite it to the Soviet Ukraine has not been disclosed.

Red terrorism has begun to stir up social strife in Eastern Galicia. The old Communist war on religion and on sturdy peasant individualism may be expected. There is little to encourage hope in the ultimate realization of a free democratic Ukrainian state in this latest coup of the ruthless Soviet dictator.

However, the Stalin coup has called the world's attention to the existence *of the Ukrainian problem.*

The regions peopled by the Ukrainians from a compact area in southeastern Europe. This includes the southwestern part of European Russia from above Kiev to Odessa on the Black Sea. It passes through Bessarabia and the Bukowina (both in Rumania) and extends to eastern Galicia, westward therefrom to Carpatho-Ukrainia, Hungary's share of the spoils of Czecho-Slovakia.

There are also many "islands" of Ukrainian population elswhere in Eastern Europe; large colonies in Siberia and hundreds of thousands in both the United States and Canada. The total Ukrainian population has been placed at 40,000,000.

National Characteristics

The Ukrainian savant Rudnitzky estimated that the Ukrainians totaled in 1910 a minimum of 34,500,000, of whom 32,700,000 lived in the compact Ukrainian territory described. This population, he estimates, made them second in number of Slavic peoples and sixth among European nations.

The population of the Ukrainian Soviet Socialist Republic, one of the seven constituent republic of the Soviet Union, was given as 31,901,400 in 1933. The area was 174,201 square miles, or more than two-thirds that of Texas.

As a race the Ukrainians have well-defined physical characteristics that mark a destined national type. Their language, rich in vocabulary and melodious in cadence vies with Italian as one singularly adapted to music. Among treasures of the national culture are the beautiful folk songs and the pure-minded popular poetry.

Tartar invasion wrecked the Kiev empire and brought the Ukrainian peoples under the sovereignty of the Polish-Lithuanian Kingdom.

Later on the need to protect the frontiers against the Tartars and invitation that the steppes gave to a liberty loving people gave rise to the famous Ukrainian Cossack state that maintained itself until undermined by the faithlessness of the Muscovite Czars.

(The Evening Bulletin, Philadelphia, Tuesday, September 26, 1939)

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIAN POSITION STATED

To the Editor of The Post—Sir: An Associated Press dispatch from Pittsburgh, published in The Post on Sunday, September 17, brought a statement allegedly made by a leading Ukrainian in this country, Prof. Alexander Granovsky, of Minnesota University, to the effect that the Ukrainians in Europe "welcome" the German invasion of Poland as a first step in the liberation of Ukraine. And a proper and quite correct reference to that dispatch has been made by Mr. M. Sichynsky, a countryman of mine, in his letter to The Post of September 22, in which he disclaimed any such feelings among the Ukrainians and expressed hope that Prof. Granovsky was misquoted.

Indeed, it would be absurd to think that any such statement could have come from a person of Prof. Granovsky's scholastic and political standing. Misquotations are highly possible nowadays and Prof. Grenovsky has been misquoted in the worst manner. Since that report indirectly also affects the activity of our bureau in this city, I took upon myself to contact Prof. Granovsky. Before he had a chance to effect a proper correction by the Associated Press, I am authorized by him to make the following statement:

The remarks made by Prof. Granovsky in reference to the Polish-German war during a lecture, and not in a direct statement to the press, have been badly misinterpreted by the Associated Press reporter. He never said that the Ukrainians "welcome" German invasion of Poland as a stepping stone to the liberation of Ukraine. Instead, he said that "it is to be expected that the German aggression of Poland will affect the Ukrainians as tragically as the Poles, in view of the so far mysterious German-Soviet pact. But the Ukrainians wait for and will welcome a real opportunity for their liberation taht might present itself in the course of the future war developments."

I am glad that The Post has afforded Mr. Sichynsky an opportunity to express his opinion in regard to the dispatch in question and made my task of refuting this misstatement that much easier. For his reaction may be looked upon as that of any Ukrainian in the United States or in Europe. Before and after the outbreak of the European war the Ukrainian press and our bureau in its bulletins voiced no illusions as to the possibilities to be derived by the Ukrainians from the German and then already certain, eventual Russian occupation of Poland.

We Ukrainians would be most happy if the American people would properly evaluate all such reports and base their opinion on the Ukrainian problem on the statements and communiques officially released in writing by the competent and legitimate Ukrainian national agencies and organizations.

Such allegations tend, further, to spread the rumors that there are Nazi sympathizers among the Ukrainians of this country. No conservative Ukrainian group can be called Nazi any more that a Socialist Ukrainian group can be called communistic. Both Nazism and communism are destructive forces to the American democratic institutions, cherished also by the Ukrainians, and both of them spell doom to the Ukrainian efforts for liberation.

EUGENE SKOTZKO,
Director, Ukrainian Bureau.
Washington, Sept. 23.

(The Washington Post, September 27, 1939.)

ПІДДЕРЖУЮТЬ МОРАЛЬ.
Афіші, подібно до того, що на світлині, розміщують усюди в Анґлії, щоб захотити мораль населення підчас воєнних днів. На світлині два лондонські молодики, з ґазовими масками через плечі, читають цей афіш.

ВІЙНА СУБМАРИНАМИ

Анґлійський міністер маринарки, чи як його там звуть, „перший лорд адміралиції", Винстон Чорчил, виголосив недавно в парляменті промову, в якій подав до відома про результати війни з німецькими субмаринами. Він сказав, що сім німецьких субмарин напевно затоплені, а правдоподібно й більше. Також анґлійські кораблі тепер мають далеко кращу охорону, ніж у перших днях війни і внаслідок тої охорони тепер субмарини їх далеко менше затоплюють, ніж передтим. В першім тижні, говорив він, німці затопили 65,000 тон. В другім уже лиш 46,000. В третім лиш 21,000, а в четвертім уже лиш 9,000. Коли взяти під увагу, що по морях плиівають коло дві тисячі анґлійських кораблів, то число затоплених дуже мале, говорив Чорчил. Одночасно він зазначував, що анґлійські воєнні кораблі схопили багато німецьких кораблів, отже не лише вповні покрили втрату в тонажі, але дістали кількадесять тисяч тон надвишки. Крім того анґлійські кораблі загнали всі німецькі кораблі, поємности двох міліонів тон, до німецьких, або до невтральних портів і в той спосіб цілком спаралізували німецьку морську торговлю.

Чорчил твердив, що в той спосіб можна буде Німеччину висилити з її сирівців, потрібних до виробу складних воєнних машин і змусити її піддатись. Та він одночасно перестеріґав, що Німеччина на передодні війни накопичила чимало потрібних запасів, так, що анґлійська бльокада ще не дасться скоро в Німеччині відчути. Але на дальшу мету вона певно відібється на Німеччині зле.

В той час, як Анґлія хоче виморити бльокадою Німеччину, Німечина хоче те саме зробити з Анґлією. Але Анґлія далі „панує над водами", говорив Чорчил. Анґлія впровадила тепер стару, випробувану в минулій війні, систему конвоїв. Торговельні кораблі вибираються тепер ґрупами і їх супроводжає один, або більше воєнних кораблів. Ті кораблі, побачивши субмарину, зараз її розбивають. Бо кожна субмарина, щоб затопити якийсь корабель, мусить вилазити з води. Ось у тім моменті, як вона покажеться на поверхні води, воєнні кораблі її розбивають. Також торговельні кораблі тепер мають уставлені протисубмаринові гармати, якими вони пробують відбиватись. Вкінці добру службу виконують літаки, що постійно патрулюють води і вишукують субмарини.

Чорчил говорив, що хоч Німеччина може на місце знищених субмарин побудувати нові, то на місце знищеної залоги, а передівсім капітанів, вона не може поставити скоро нових, а то тому, що їх треба довго зишколювати. Чорчил твердив, що в минулій війні 25 капітанів німецьких субмарин затопили одну третину всеї затопленої тонажі.

Ця промова Чорчила викликала в парляменті дуже добрий настрій, бо на основі чисел приявні переконувалися, що Анґлія робить добрі поступи в війні. Цю промову члени парляменту поручали виголосити через радіо для широкого анґлійського загалу, як „добру вістку".

Порівняння.

— Микола сказав мені вчора, що мені бракує лише двох крил...

— До янгола, чи до гуски?

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЩАСЛИВА СВИНЯ НА ДОРОЗІ.

У місті Олімпія, в стейті Вашингтон, арештовано якогось Берта Риксія за те, що він, ідучи дорогою, не вступався з дороги автомобілістам.

Судля натякнув, що арештований допустився проступку, за котрий автомобілісти називають другого автомобіліста „род гоґ", себто свиня на дорозі, і засудив його на гривну в сумі 10 долярів. Лише з огляду на те, що це був перший випадок цього роду, судля пустив засудженого, не стягаючи з нього кари.

Цій „свині на дорозі" обійшлося справді сухо; якби так ця „свиня" пішки стрінула була якусь „свиню" в авті, що теж не захотіла би вступитися з дороги „свині" пішки?

ЯК ДІСТАТИ РОБОТУ.

Карльос Робіна, безробітний з Буеноса Айреса, в Арґентині, знайшов такий спосіб шукати роботу, що про нього телеґрафували аж до Ню Йорку, хоча роботи мабуть таки не дістав.

Робіна виліз на 200-стіп високий обеліск (єгипетський камнний 4-гранний стовп), що стоїть у Буенос Айресі, і, сидячи на ньому, загрозив, що він кинеться з нього на землю якщо йому хтось не дасть роботи. Тисячі людей зібралися дивитись на видовище; треба було аж поліції, щоб здержувала натовп. Пожарники розпняли були під обеліском сітку, щоби піймати Робіну, як буде скакати. Рятункове поготівля стояло оподалік на випадок, як він скочить, заки сітка буде розпнята. По трьох годинах сидіння він зліз самий униз, просто в руки поліції.

Роботи видно не дістав, але розголос дістав. Цікаво, за що йому властиво йшло?

ВІЙНА ВІДЧУВАЄТЬСЯ В АМЕРИЦІ.

Одно американське підприємство вже піднесло ціни на карабінові патрони на 5 процентів. Вуглеві бутлеґери в Пенсилвенії покидають уже бутлеґерство й стають правильними робітниками, бо вуглеві підприємства мають стільки замовлень на вугіль, що кожному майнерові буде робота.

У Вашингтоні збирається конвенція Американського Інституту Архітектів, щоб застановитися над тим, як здержати занепад будівляного промислу внаслідок війни в Европі.

На річній конвенції Американської Федерації Праці, що має зібратися наступного тижня у Синсинаті, Огайо, одною з найважніших тем дебат буде війна.

Такі вістки можна стрінути на кожній сторінці кожного часопису. Не даром публіцисти, суспільні діячі й церковні провідники закликають людей в Америці розглядати справи не чувствами, але розумом.

СКАЖІМ ЗА ВОВКА, АЛЕ СКАЖІМ І ПРОТИ ВОВКА.

В одній такім заклику до розумового трактування публичних справ нюйорський проповідник д-р Едґар Френклин Роміґ вказував на нещасну долю Польщі й на далекойдучі симпатії для поляків по всьому світі, а потім додав:

„Як ми болієм над недолею поляків, то нам треба теж памятати за те, що Польща була одною з тих країн у світі, в яких не було ніякої свободи для меншин".

З того він робив висновок: „Ми маємо глибокі співчуття. Ми всі ненавидимо брутальних урядів. Одначе нам треба думати чесно й просто. й не дати водитись нашим пристрастям".

Звісно, що ця порада відноситься й до тих, що до поляків симпатії не відчувають.

КОГО СТЕРЕГЛИ?

Як доносили львівські ґазети, зо Львова виїхала було до Зарваниці проща, зложена з 600 осіб. У день приїзду цеї прощі до Зарваниці польська жандармерія з довколичних постерунків стягнула кількасот жандармів.

Польські ґазети писали, що це зроблено „задля безпеки прочан".

Чи справді боялися, що хтось на прочан нападе, чи може боялися, що прочани на когось нападуть?

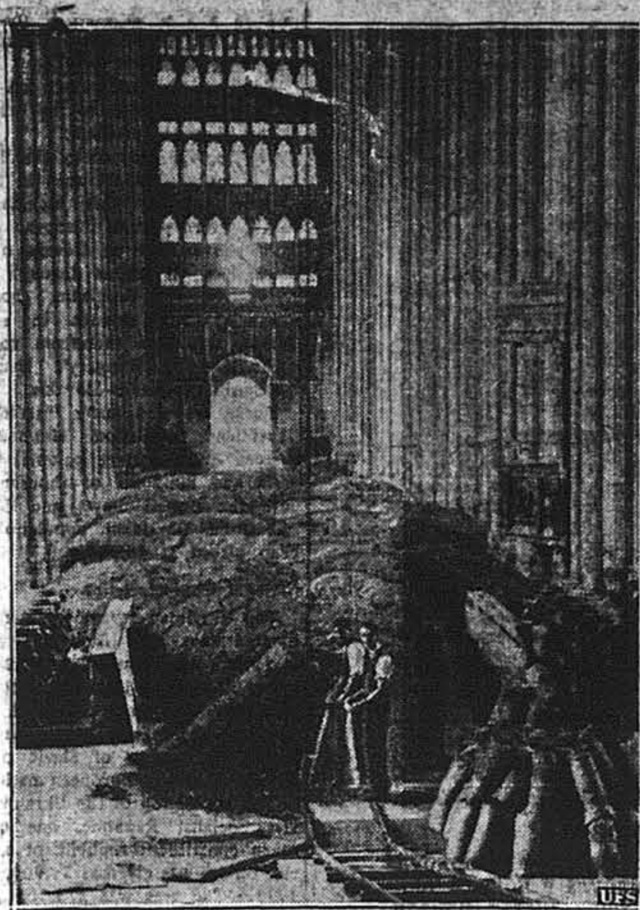
ХТО ВИНУВАТИЙ?

Серед поляків і неполяків іде тепер жива дискусія за те, хто завинив за упадок відбудованої Польщі.

Подані причини можна розділити на дві ґрупи: зовнішні й внутрішні. Зовнішніх нема багато: сюди треба зачислити хіба повільність допомоги з боку аліянтів. Внутрішніх є багато, як: несправність вищої команди, брак стратеґічних плянів, брак гармат для острілювання повзів, брак повітряної фльоти.

Коли розглядають, хто винуватий за внутрішні недостачі, всі кажуть, що найбільше завинив Сміґли-Ридз. Та коли розсліджують, хто поставив Сміґлого-Ридза на це відповідальне становище, на якому він міг наробити стільки зла Польщі, показують на самого Пілсудського. Кажуть, що Пілсудський вибрав собі Сміґлого-Ридза тому, що цей послушно сповняв його бажання.

Якби не було, мабуть виходить, що Пілсудський самий відбудував Польщу й самий її розбив.

ПРОТИ НАЇЗДІВ.

Могилу землі висипали в славній Кантенбурській Катедрі в Англії, щоб захоронити нутро катедри перед повітряними наїздами. Рейки на переді є на те, щоб трамваями довозити потрібні матеріяли.

ДИКТАТОРИ.

Люди, добре обзнайомлені з обставинами серед найвищих кол Польщі, кажуть, що Сміґли - Ридз не любив слухати ніякої ради, хочби вона походила від людини, найкраще обзнайомленої зо справою.

Як можна догадуватися, то й Пілсудський того не любив, коли встановив своїм наслідником Сміґлого-Ридза за те, що цей йому все потакував.

З нагоди серти фон Фріча розкривають про відносини до нього з боку Гітлера, факти, з котрих виходить, що Гітлер теж не любить слухати чужих думок, противних своїм, хочби їх говорили найкраще поінформовані люди.

РИДЗ У РУМУНІЇ.

Доносять з Румунії, що серед жовнірів і офіцирів польської армії панує велике обурення за те, що маршал Сміґли - Ридз без боротьби втік до Румунії.

Кажуть вони, що перед утечею Сміґли - Ридз повинен був подумати, що він представляє гонор польської армії.

Може бути, що саме Сміґли - Ридз і думав перед утечею: що св. Утік не славний святий, але корисний.

ДОБРА ПРОПАГАНДА?

Доносять з Лондону, що московське радіо хвалиться парцеляцією великих маєтків дідичів.

Здається, що лондонське донесення мало на думці обдурити людей, коли воно подало, що князеві Михайлові Радзівілові відібрано маєтки, що мають 230,000 акрів землі.

Цікаво, чи слухаючи такої вістки, люди будуть сипатизувати з бідним Радзівілом?

ДЕ ХОВАТИСЯ?

Величають румунські донесення румунського короля за відвагу, яку, мовляв, він проявив, ідучи на похорон убитого премієра Калінеску.

Чи справді це була відвага? А може він просто думав, що в палаті в той час менше безпечно, ніж на похороні?

Чому йому слабо.

— Не їжджу ніколи таксівкою.

— Чому?

— Бо коли сиджу обернений взад, робиться мені недобре.

— То чому не сідаєш лицем у сторону їзди?

— Бо тоді бачу таксометер і робиться мені ще ґірше...

Привикла.

Муж: Отже ти сьогодні кінчиш 29 років. Це прикро зачислити трицятку.

— Тільки перший раз.

М. Костишин.

КРАЙТЕ, КРАЙТЕ ЗЕМЛЮ РІДНУ!

(З наїзду на українські західні землі у вересні 1939. р.).

Земле, мамо уродлива,
З віків носиш сліди мук,
Твоя доля нещаслива:
Крають і рвуть з рук до рук.
В тобі много всякло крови,
Скільки повзло там гармат,
Як ідейно до обнови
Львиним скоком рвався брат.
Хоч ти, земленько, розрита,
Не зважають, крають знов,
Місять кінські копита,
Чужа має хоругов.
Крайте, крайте землю рідну,
Закріпляйте стислу звязь,
Проголошуйте негідну
Над рабом свою звитязь.
Ми боролися в неволі
За ідею все святу;
Не розвіють вам по полі
Нашу славу золоту.
Що убрала буйні крила,
Хоч гуляв чужий канчук;
Де неволі грізна сила?
Тріс від крови білий крук.
Так і ваша перемога,
Хоч добилася вінця,
Їй промощена дорога,
Що провадить до кінця.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(93)

Сторож переповів офіцирові: „Цей дикий чоловік думає, що він міг би вбити Гаярка". „О, так?" — відповів глумливо офіцир. „Це булаб дуже цікава боротьба. Я готов зголосити про це Менофрі, а вона певно дозволить йому цеї чести". Тепер на арену виступив якись старий чоловік, що на нього вилущено льва.

„Цей лев такий же старий, як і цей чоловік. Крім того він уже не має зубів", знов почав робити свої завваги Тарзан. „Проте він справиться з тим старим чолвіком", відповів Вальтор. „Нема сумніву", вгодився Тарзан. Цю розмову знов підслухав сторож і завважив: „Ти може думаєш, що й льва поборов би?"

„Можливо", відповів Тарзан. Ця відповідь Тарзана веселила сторожа. Він іще ніколи не чув такого зухвальства. Тимчасом лев, як було передбачено, справився зо старим чоловіком у дуже короткому часі. Офіцир сторожі тимчасом вернувся від Мінофри з „доброю" новиною, що Тарзан буде боротися з Гаярком.

Вчувши це, сторож до того додав: „Він вихваляється, що вбє не лише Гаярка, але й льва поконає". Офіцир зупинився. „Це вже тяжче", завважив він. „Це нам годі випробувати. Бо після змагання з Гаярком не буде кому з львом змагатись". На те Тарзан вухвало відповів: „Я буду рівночасно з обома змагатись".